

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง สำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า แก้ไขปัญหาพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้เป็นผู้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา การที่ประเทศจะเจริญก้าวหน้าได้จำเป็นต้องมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความคิด ความสามารถ (ณรงค์กร ชำนาญเวช , 2536 : 2)

ในอิสลามถือว่าการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากสำหรับมุสลิม เพราะด้วยการศึกษาทำให้มุสลิมสามารถรู้จักจักรวาล รู้จักผู้อภิบาลแห่งสากลโลก และมีความขำเกรงต่อพระองค์ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสในอัลกุรอานว่า

(28 :)

ความว่า “แท้จริงผู้ที่ยำเกรงต่ออัลลอฮ์ คือบรรดาผู้ที่มีความรู้จากบ่วงบ่าวของพระองค์ เท่านั้นแท้จริงอัลลอฮ์ นั้นเป็นผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงอภัยเสมอ”

(ฟาฎีร : 28)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้สรรเสริญบรรดาผู้ที่มีความรู้ว่าเขาเหล่านั้นเป็นทายาทที่ได้รับมรดกจากบรรดาसानาทูต ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า

((¹))

ความว่า “แท้จริงผู้ที่มีการศึกษามีความรู้ คือทายาทของบรรดานบี”

¹ บันทึกลง โดย Ibn Majah, .n.d. หมายเลขหะดีษ 2495

อันซัดหาน (al- Sadhan, 1999 :13) ได้กล่าวว่า “ด้วยการศึกษาทำให้มนุษย์ได้รับความโปรดปรานจากพระเจ้า อีกทั้งยังเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จในโลกนี้และโลกหน้า ความรู้จะนำมาซึ่งความมีคุณธรรมจริยธรรม ห่างไกลจากความชั่วร้ายต่างๆ”

การศึกษานอกจากจะใ้ห้มนุษย์รู้จักพระเจ้าผู้อภิบาลแล้วยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์และสิ่งแวดล้อม ดังที่นิตยา มัสเยาะ (2545:1) ได้กล่าวว่า “การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยการศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้ไปในทางที่ดี ฝึกมนุษย์ให้เกิดกระบวนการคิด เกิดทักษะในการปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีการแก้ปัญหาต่างๆได้ การศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้ระดับการพัฒนาของประเทศในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นต้น” ด้วยเหตุนี้อิสลามจึงบังคับให้มุสลิมทุกคนต้องศึกษาหาความรู้ ดังที่โองการแรกที่อัลลอฮ์ ﷻ ประทานลงมาแก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสในอัลกุรอานว่า

أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝١ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ۝٢
مِنْ عَلَقٍ ۝٣ أَقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝٤ الَّذِي عَلَّمَ
بِالْقَلَمِ ۝٥ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝٦

ความว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้า
ของเจ้าผู้ทรงบังเกิด ทรงบังเกิด มนุษย์จาก
ก้อนเลือด จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้น
ผู้ทรงใจบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา
ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้”

(อัล-อะลัก : 5-1)

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัด ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และบางอำเภอของจังหวัดสงขลา มีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างของสังคมของจังหวัดดังกล่าว มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่อพยพละ 80 นับถือศาสนาอิสลามใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวันมีขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมแตกต่างไปจากถิ่นอื่น ยกเว้นประชาชนในจังหวัดสตูล

และบางอำเภอในจังหวัดสงขลาที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม แต่พูดและใช้ภาษาไทยอย่างแพร่หลาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,ม.ป.ป : 169 อ้างถึงใน อามีเนาะ มามู, 2543 : 1)

ด้วยเหตุดังกล่าวประชาชนจึงมีวิถีชีวิตที่เน้นการเรียนรู้เรื่องศาสนามากกว่าการเรียนรู้วิชาสามัญ แม้จะมีโรงเรียนรัฐบาลในพื้นที่จำนวนมาก แต่ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่า โดยโรงเรียนดังกล่าวจะสอนควบคู่วิชาสามัญถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการรายงานว่ามีจำนวนนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าโรงเรียนของรัฐในสัดส่วนประมาณ 70 : 30 จากลักษณะสังคมมุสลิมดังกล่าว การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) และมาตรา 15 (2) สถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์ศึกษาศาสนาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิคา) ซึ่งการจัดการศึกษาอย่างหลากหลายดังกล่าว ยังขาดความเชื่อมโยงหรือระบบการถ่ายโอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนต้องใช้เวลาจำนวนมากเรียนเนื้อหาที่ซ้ำซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาศาสนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาสามัญจึงปรากฏค่อนข้างต่ำ นักเรียนขาดความสามารถในการสอบแข่งขันเพื่อการศึกษาต่อ ทำให้ขาดโอกาสทางอาชีพและโอกาสในการเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของตน นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการบริหารจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วนต่อไป (โครงการพัฒนาการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2552 : ระบบออนไลน์)

รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดการเรียนการสอนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ โดยมีการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวนี้ยังไม่สนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่อันเนื่องมาจาก ประชาชนต้องการให้บุตรหลานเรียนวิชาสามัญควบคู่กับศาสนาที่เข้มข้น และเมื่อจบหลักสูตรแล้วนักเรียนจะได้รับวุฒิสถาสนาเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนต่อด้านศาสนาที่สูงขึ้นไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา,ปัตตานี,นราธิวาส,เขต 1,2,3 และสงขลา เขต3, 2550 : 10) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ คณะกรรมการนโยบายเสริม สร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อนุมัติสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลยุทธ์ที่ 3 ด้านพัฒนาการศึกษา ปี 2549 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ

1. ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ยะลา¹
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 7 เขต ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และเขต 3 จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อสนับสนุนสถานศึกษาจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

2. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของเยาวชนในสถานศึกษา

3. เพื่อให้การเรียนการสอนอิสลามศึกษามีความเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1, มปป : 6)

โดยใช้ชื่อโครงการว่าโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จัดเวลาเรียนอิสลามศึกษา 8-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ได้เริ่มเปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2549 เป็นต้นมา โดยเรียกหลักสูตรนี้ว่าหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม(โครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2552 : ระบบออนไลน์)

การจัดการเรียนการสอนเริ่มแรกได้ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ 2549 และหลักสูตรฟิรคูนี โดยอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ 2546 ของกระทรวงศึกษาที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูกลางและภาษาไทยสื่อสารเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้อิสลามศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยะลา,ปัตตานี,นราธิวาส,เขต 1,2,3 และสงขลา เขต3, 2550 : 12) จนถึงในปีพุทธศักราช 2551 รัฐบาลได้มีการร่างหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งต้องคำนึงถึงความพร้อมของด้านทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน และความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในแต่ละท้องถิ่นเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 2)

ในปี 2550 ได้มีโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้ง 3 เขต และจังหวัดสงขลาเขต 3 ได้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 142 โรงเรียน และได้มีรายงานผลลัพธ์การดำเนินงานโครงการดังนี้(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยะลา,ปัตตานี,นราธิวาส เขต 1,2,3 และ สงขลา เขต 3 , 2550 : 11)

¹ . ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 12

1. ผลลัพธ์ต่อผู้เรียน

ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตามความต้องการของตนเองชุมชนและผู้ปกครอง มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมดีขึ้น มีความสุขในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงจากกิจกรรมที่ครูจัดให้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นแล้วอัตราการขาดเรียนของนักเรียนลดลง

2. ผลลัพธ์ต่อครู และผู้บริหาร

ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ได้ประสบการณ์ใหม่ที่ดี ได้รับความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ในการทำงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น ผู้บริหารมีการเรียนรู้ระบบการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน ครู ผู้ปกครองในการวางแผนร่วมกัน พัฒนาโรงเรียน มีการเรียนรู้ระบบการบริหารจัดการที่อาศัยโรงเรียนเป็นฐาน และสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในจังหวัดและโรงเรียนอื่นที่สนใจได้

3. ผลลัพธ์ต่อโรงเรียนในภาพรวม

เป็นที่ยอมรับของชุมชนมากขึ้นตลอดจนการให้โอกาสโรงเรียนอื่นๆ ได้เข้ามาศึกษาดูงาน ได้รับคำติชมและกำลังใจในการดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ

4. ผลลัพธ์ต่อชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง

จัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกิดความร่วมมือความสามัคคีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและเกิดความสันติสุข

จากผลรายงานการดำเนินงาน โครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าโครงการประสบความสำเร็จระดับหนึ่งทำให้ได้ขยายกว้างขึ้นจนกระทั่งในปี พุทธศักราช 2553 ได้มีโรงเรียนที่ร่วมโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 350 โรงเรียนจาก 11 เขตพื้นที่การศึกษาใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้แบ่งตามจังหวัดได้ดังนี้

1. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1, 2, 3	ทั้งหมด	115 โรงเรียน
2. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาสเขต 1, 2, 3	ทั้งหมด	115 โรงเรียน
3. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 1, 2, 3	ทั้งหมด	94 โรงเรียน
4. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 3	ทั้งหมด	24 โรงเรียน
5. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุลา	ทั้งหมด	2 โรงเรียน

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: ระบบออนไลน์)

ทั้งนี้ นายชอมะ ดาแม รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ได้กล่าวถึงความสำคัญของโครงการนี้ว่า “แน่นอนการจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญควบคู่กับศาสนาในโรงเรียนของรัฐนั้นจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนที่จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้เรียนสามารถประพฤติปฏิบัติและปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในสภาพเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างเช่นปัจจุบันจะสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนว่าเด็กจะเติบโตเป็นคนดี มีศาสนา มีคุณธรรม และชุมชนจะภาคภูมิใจที่รัฐและสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการซึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนนั้นจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนในทุกด้าน ถือเป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอย่างดี” (ฟาฏินา วงศ์เลขา , 2552) นอกจากนี้โครงการยังได้รับการเรียกร้องให้มีการขยายตัวในพื้นที่อื่นๆของประเทศที่มีประชากรมุสลิมอาศัยอยู่ ดังที่ ร.ต. คุณาวุฒย เดชเสถียร กรรมการอิสลามประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กล่าวว่า “การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐนั้นต้องจัดอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีผู้เรียนนับถือศาสนาอิสลามมีการบริการจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยการประสานความร่วมมือระหว่างผู้นำศาสนา กรรมการอิสลามประจำจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนาหรืออิสลามศึกษาแบบเข้มในโรงเรียนของรัฐนั้น จะเป็นประโยชน์ยิ่ง ทั้งต่อผู้เรียนสังคม และประเทศชาติต่อไป รัฐควรสนับสนุนให้โรงเรียนที่ชุมชนต้องการและมีความพร้อม ได้เปิดสอนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ” (ฟาฏินา วงศ์เลขา , 2552)

อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้นั้นจำเป็นจะต้องมีหลายองค์ประกอบ องค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งก็คืองานวิชาการดังที่ นิตยา เพชรไทยพงศ์ (2545: 11) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญของสถานศึกษาคือ การให้การศึกษาและการฝึกอบรมให้แก่เยาวชนของชาติเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต ดังนั้นงานวิชาการจะดีและมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ครู และระบบของการบริหาร ครู และระบบของการบริหารวิชาการ

ในส่วนของรายละเอียดเกี่ยวกับงานวิชาการนั้นนักวิชาการได้อธิบายขอบข่ายไว้ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ(2538 : 85) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียนไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตรและการจัดการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักการ และหลักเกณฑ์การบริหารหลักสูตร

2. การสอน การบริหารการสอน และการปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ บรรลุหลักการ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. กิจกรรมนักเรียน และการบริหารกิจกรรมนักเรียน ให้เสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้ได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. สื่อกับกิจกรรมการเรียนการสอน และงานห้องสมุด เพื่อเสริมหรือสนับสนุนการเรียนการสอนส่วนต่างๆ ตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และช่วยให้ครูมีความรู้ที่ก้าวหน้ากว้างขวาง และทันสมัยอยู่เสมอ

5. การวัดผลและประเมินผลการศึกษาของผู้เรียน และการประเมินมาตรฐานหรือการประเมินผลสำเร็จของงานทางวิชาการของโรงเรียน โดยส่วนรวมทั้งโรงเรียน

6. การจัดการนิเทศการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ของโรงเรียน

กิติมา ปริดีดิติก(2523 : 57-58) ได้แบ่งขอบข่ายงานวิชาการออกเป็น 6 ประการอันได้แก่ แผนการปฏิบัติงานด้านวิชาการ หลักสูตรและการสอน การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ส่วนนิตยา เพ็ชรไทยพงศ์(2545:16) ได้มีการประมวลขอบข่ายงานวิชาการออกเป็น 7 ประการคือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้งาน การจัดการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานห้องสมุด งานวัดและประเมินผล การเรียนการสอน งานนิเทศภายใน งานพัฒนาบุคลากร

จากการอธิบายของนักวิชาการเกี่ยวกับขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษาสรุปได้ว่าเป็นงานที่กว้างขวางมีหลายด้าน ทั้งนี้ นิตยา มัสเยาะ (2545: 15) ได้สรุปขอบข่ายงานวิชาการเพื่อการวิจัยไว้เป็น 4 ด้านคือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และ ด้านการวัดผลและการประเมินผล ขอบข่ายงานวิชาการทั้ง 4 ด้านนี้มีความสำคัญมากในการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ ชูไมยะห์ สาและ(2551 : 28) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการทั้ง 4 ด้านนี้จะมีความสำคัญมาก เพราะถือเป็นงานหลักของงานวิชาการ รวมทั้งนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านมิได้ละทิ้งงานวิชาการทั้ง 4 ด้านนี้อีกทั้งยังนำมาเสนอเป็นลำดับต้นๆ

จากความสำคัญข้างต้นนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานีในกรอบทั้ง 4 ด้านดังกล่าว เนื่องจากโครงการดังกล่าวเป็นโครงการใหม่ที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังไม่มีงานวิจัยในประเด็นดังกล่าวที่ครอบคลุมจังหวัดปัตตานีทั้งหมด ทั้งนี้

เพื่อนำผลในการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในระดับประถมและมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1- เพื่อศึกษาระดับปัญหาของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานีใน 4 ด้าน

1.1 หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3 สื่อการเรียนการสอน

1.4 การวัดผลและประเมินผล

2- เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานีใน 4 ด้านดังกล่าว ตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ ช่วงระดับที่ต่างกัน

3- เพื่อศึกษาความต้องการของครูสอนอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ใน 4 ด้านดังกล่าว

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหา และตัวแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาและความต้องการของครูสอนอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานีดังนี้

- 1- หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
- 2- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 3- สื่อการเรียนการสอน
- 4- การวัดผลและประเมินผล

1.3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษาโดยแยกออกเป็นตัวแปรต้นและตัวแปรตามดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานีแบบเข้ม โดยมีตัวแปรดังนี้

เพศ

อายุ

ระดับการศึกษา

ประสบการณ์การสอน

ช่วงชั้นที่ทำการสอน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาและความต้องการของครูสอนอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานีในงานวิชาการ 4 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1-เพื่อทราบถึงปัญหาของครูสอนอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามโครงการให้มีประสิทธิภาพ

2-เพื่อทราบถึงความแตกต่างของปัญหาในการดำเนินการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตามความเห็นของครูที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การสอน ช่วงชั้นที่ทำการสอนที่แตกต่างกัน เพื่อนำผลวิจัยไปพัฒนาครูให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามโครงการมากขึ้น

3-เพื่อทราบถึงความต้องการของครูสอนอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ นำผลวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังนี้

1. การเทียบอักษรภาษาอาหรับและศัพท์ด้านอิสลามศึกษาใช้อ้างอิงจากตารางเทียบพยัญชนะอาหรับ -ไทย วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2546)

2. การอ้างอิงตัวบทอัลกุรอาน ผู้วิจัยอ้างอิงสุเราะฮ์และอายะฮ์ไว้ด้านหลังของตัวบทและความหมาย

3. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

3.1 อ่านว่า “สุบฮานะฮฺวะตะอะลา” เป็นคำสรรเสริญต่อเอกองค์อัลลอฮ์แปลว่า อัลลอฮ์ผู้ทรงมหابริสุทธิ

3.2 อ่านว่า “ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม” เป็นคำสรรเสริญและขอพรแด่ท่านนบีมุฮัมมัด แปลว่า ขออัลลอฮ์ ทรงสดุติและให้ความสันติแก่ท่าน

3.3 ﴿﴾ อ่านว่า “เราะฎิยัลลอฮูอันฮู” เป็นคำขอพรแต่เศาะหาบะฮฺ แปลว่า ขออัลลอฮฺทรงพอพระทัยต่อท่าน

3.4 ﴿﴾ วงเล็บปีกกาจะใช้สำหรับอายะฮฺอัลกุรอาน

3.5 (()) วงเล็บคู่จะใช้สำหรับตัวบทอัลหะดีษ

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา หมายถึง โครงการที่รัฐจัดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามในโรงเรียนของรัฐระดับประถมศึกษาและมัธยม โดยเพิ่มชั่วโมงการเรียนการสอนจากเดิม 2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์เป็น 8-10 ชั่วโมง โดยเป็นที่รู้จักอีกชื่อว่าอิสลามศึกษา 2 ระบบหรือ แบบเข้ม

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ซึ่งประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้คือ ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

ความต้องการของการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ความต้องการของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามระดับประถมและมัธยมศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง หลักสูตรอิสลามศึกษาในโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาโดยที่เริ่มแรกโครงการได้ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549 และหลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรดูอิน พุทธศักราช 2548 โดยอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการสำหรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จนกระทั่งในปีพุทธศักราช 2551 ได้มีการร่างหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นแผนการจัดมวลกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการจัดทำแผนการสอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เน้นการพัฒนาการด้านสติปัญญา

ของผู้เรียนการจัดบรรยากาศในห้องเรียนอย่างเหมาะสมและนำเสนอบทเรียนได้ครบชัดเจนทุก
กระบวนการตามที่ได้กำหนดไว้ในแผน

ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง สื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เป็นตัวกลางในการ
ถ่ายทอดความรู้ทักษะ และเจตคติให้แก่ผู้เรียนที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับ
ธรรมชาติของรายวิชา รวมถึงการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการและวิธีการในการวัดผลและ
ประเมินผลอิสลามศึกษาทั้ง 3 ด้านของผู้เรียน คือ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะ

Prince of Songkla University
Pattani Campus